

REFERENCES

1. Levy, M. (2015). *Henyal'nost' na zakaz*. [Genius to order]. Moscow.
 2. Ratkovsky, N. (2012). *Professyya – yllustrator. Uchymysya muslyt' tvorchesky*. [Profession - illustrator. Learning to think creatively]. Moscow.
 3. Rudenko, I.V. (2014). *Formuvannya tvorchoyi aktyvnosti molodshykh pidlitkiv zasobamy obrazotvorchoho mystetstva*. [Formulation of the creative activity of young people in the form of a well-educated mystery]. Kyiv.
 4. Sova, O. S. (2015). *Plenerna praktyka yak faktor rozvytku khudozhn'o-tvorchoho potentsialu maybutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva*. [Plener practice is a factor in the development of the artistic and creative potential of the teachers in the formative mystery]. Kyiv.
 5. Edwards, B. (2003). *Khudozhnyk vnutry vas*. [Artist inside you]. Mynsk.
 6. Michalko, M. (1991). *Thinkertoys: A Handbook of Creative-Thinking Techniques*. Moscow.

7. Smith, K. *This is website* [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.kerismith.com>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВНІУК Олена Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання образотворчого мистецтва, історія мистецтва, історія костюма.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEVNIUK Olena Leonidovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Fine Arts of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov.

Circle of scientific interests: theory and methods of teaching fine arts, history of arts, costume history.

Дата надходження рукопису 12. 11. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул

УДК 37. 378.17

БІДА Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

e-mail: tetyanna@ukr.net

ОРОС Ільдико Імрїївна -

доктор філософії, ректор

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

BRZEZIŃSKA Renata–

Doctor, Director of Pedagogical

Institute of Cuiavian University in Włocławek, Poland.

e-mail: pedagogia1@wp.pl

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Особливістю сучасної соціально-економічної та соціокультурної ситуації в державі є зміна якісних вимог до фахівця будь-якого профілю, що забезпечують його затребуваність на ринку праці, успішну та кваліфіковану професійну діяльність, просування по службі, соціальну захищеність і плідну життєдіяльність в цілому.

Проблеми, що стосуються здоров'язбережувальної діяльності молоді, не відірвані від економічних і політичних явищ, в яких яскраво відображаються протиріччя нашого суспільства. Забезпечити майбутнє фахівця, у тому числі і за рахунок ціннісного ставлення до здоров'я і оволодіння ним основ здорового способу життя стосовно вимог до

професійної діяльності – одне з найважливіших завдань педагогічної науки.

Для задоволення сучасних вимог до спеціаліста необхідний новий підхід до проблем виховання особистості нової формації, здорового, мобільного, конкурентоспроможного, морально зрілого, професійно-культурного, готового до активної життєдіяльності в умовах сучасних соціокультурних реалій, які складаються ще в процесі навчання [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемі здоров'язбережувальної діяльності присвячено в останні роки чимало спеціальних досліджень. У числі таких робіт слід виділити дослідження загального плану (Ю. Андреев, О. Бабінець, В. Віленський, В. Пономарчук та ін.), а також більш спеціалізовані, присвячені

збереженню і зміцненню здоров'ю в системі професійної освіти (Р. Ахтаова, О. Науменко, С. Лапшина, С. Сергєєв, М. Хакунов і ін.). Однак тільки останнім часом почали розкриватись особливості здоров'я-збережувальної діяльності і педагогічні умови їх формування стосовно подальшої професійної діяльності майбутніх фахівців у працях С. Коровіна, Є. Пожарської, А. Смирнова, Л. Татарнікової, А. Цоя та ін. Зауважимо, що більшість дослідників дану проблему трактують в аспекті професійної фізичної підготовки. Зазначені моменти визначають актуальність і перспективність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність проблеми збереження і розвитку духовного й фізичного здоров'я молодого покоління української нації постійно зростає. Зумовлено це такими чинниками, як радикальна соціально-політична трансформація суспільства, політичні та економічні проблеми країни, глобальна екологічна криза, зростання рівня захворюваності громадян, зниження їх працездатності. Особливо виражене погіршення фізичного, психічного, розумового розвитку і працездатності серед студентської молоді.

Причини зростання захворюваності дітей і молоді також пов'язують із недоліками у системі освіти, з тими чинниками навчальної діяльності, які призводять до перенавантаження нервової системи і заважають створенню належних умов для задоволення потреб у самопізнанні, самовдосконаленні й самореалізації. Недосконалість навчально-виховної діяльності та відповідних пропагувальних і популяризаторських заходів у системі освіти; недосконалість профілактичної роботи у системі охорони здоров'я; нестача знань та інформації, що повинні надаватися з інших державних і суспільних структур – засобів масової інформації, молодіжних осередків, соціальних служб для молоді, громадських організацій; обмежені матеріальні можливості призводять до небажання молоді зміцнювати та розвивати своє здоров'я.

Головні завдання такого підходу в організації освітнього процесу полягають у тому, щоб: зробити досягненням кожної людини базові знання загального і науково-практичного характеру із здоров'язбережувальної діяльності; забезпечити раціональне формування індивідуального фонду знань, умінь і навичок у сфері здоров'я потрібних у житті, довести їх до необхідного рівня досконалості [2].

Мета статті. Висвітлити педагогічні

умови, що забезпечують здоров'язбережувальну діяльність; розкрити головні завдання організації освітнього процесу; визначити педагогічні основи здоров'язбережувальної діяльності у освітньому процесі вищої школи, основні цільові установки та чинники програмно-методичного забезпечення збереження і зміцнення здоров'я молоді.

Робота з здоров'язбережувальної діяльності студентів має об'єднувати дві взаємопов'язані складові: 1) прийняття ними цінностей здорового способу життя (пропагувальна складова); 2) здобуття ними знань і набуття умінь і навичок, необхідних для самостійного виконання вимог та передачі знань учням у майбутній професійній діяльності (змістовно-інформаційна і практична площини).

Вивчення стану проблеми в сучасних наукових дослідженнях дозволяє сформулювати, конкретизувати і науково обґрунтувати педагогічні умови ефективної здоров'язбережувальної діяльності студентів у освітньому процесі ВНЗ, а саме: ціннісне ставлення до збереження і зміцнення здоров'я; оволодіння цінностями здоров'я, необхідними в соціально-особистісному, психічному і фізичному плані для підвищення ефективності професійної освіти і здійснення надалі ефективної професійної діяльності; здійснення системного вирішення проблеми збереження і зміцнення здоров'я в навчально-інформаційному і поведінковому плані; диференційований і індивідуальний підбір змісту, форм і методів збереження і зміцнення здоров'я з урахуванням особливостей контингенту студентів; розробка системи програмно-методичного забезпечення з проблеми забезпечення і зміцнення здоров'я студентів, освоєння комплексу методико-організаційних заходів щодо реалізації даної проблеми; врахування та реалізація рекреативних та реабілітаційних перспектив і можливостей організму [3].

Здійснення комплексного, науково і методологічно обґрунтованого підходу до вирішення зазначеної проблеми, на нашу думку, дозволить значно підвищити ефективність збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді. Звертаючись до проблеми загального плану – до ціннісних орієнтацій студентів – можна констатувати, що здоров'язбережувальна діяльність займає місце, не адекватне його реальному потенціалу. Аналізуючи дану проблему нами були виявлені і особливо слабкі місця в освітньому процесі вищої школи щодо здоров'язбережувальної діяльності студентів: по-перше, з позицій інформаційної

забезпеченості студентів з питань зміцнення та збереження здоров'я; по-друге, з позицій їх психічної і фізичної активності; по-третє, з точки зору уміння зберігати та зміцнювати здоров'я; по-четверте, з точки зору соціально-позитивних установок у сфері його розвитку [4].

Визначаючи педагогічні основи здоров'язбережувальної діяльності студентської молоді у освітньому процесі вищої школи, було встановлено, що виявлені при аналізі недоліки в підготовці кадрів доречно об'єднати в три групи: 1) залежні від загально педагогічних аспектів організації навчального процесу в цілому; 2) залежні від особливостей змістовного, методичного, програмного забезпечення спеціальної підготовки і професіоналізму викладачів; 3) залежні від установок студентів, їх відносини і залучення в педагогічний процес.

Недоліки першої групи відображають особливості освоєння курсу, насамперед з психологічної позиції, усунути їх не можливо тільки силами викладачів.

Складові другої групи обумовлюються недоліками організаційно-методичного забезпечення освітнього процесу. Все це відображається на якості самостійної підготовки і виробленні установок на самовдосконалення в процесі навчання і виховання, що грає не останню роль в освоєнні пропонованого програмою курсу навчального матеріалу. До того ж рівень самопідготовки є запорукою більш успішної роботи безпосередньо на заняттях [5].

Програмно-методичне забезпечення з проблеми здоров'язбережувальної діяльності студентської молоді в освітньому процесі ВНЗ залежить, насамперед, від таких чинників, як: 1) матеріальне забезпечення освітнього процесу; 2) контингент, який бере участь у навчальному процесі; 3) реалізація конкретних умов програми (огляд змісту навчального матеріалу, використання різних форм організації навчальної діяльності, вибір адекватних змісту та формі навчання методів, врахування індивідуальних особливостей студентів в організації навчальних занять).

Ці чинники можуть варіювати в різних регіонах з урахуванням умов, однак самі принципи побудови освітнього процесу, його установок залишаються практично незмінними.

Такими є: з освітніх позицій – навчання студентів здоров'язбережувальної діяльності, здоров'язберігаючим принципам, методичним особливостям і практичним навичкам організації самостійних занять рекреаційної та оздоровчої спрямованості, розвиток активності і самостійності при виконанні програм самовиховання і самовдосконалення; з

мотиваційно-настановних і поведінкових позицій – організація педагогічного процесу з орієнтацією на зміну особистісних прагнень з індивідуального вдосконалення на соціально важливі – вміння використовувати потенціал здоров'язберігаючої поведінки для успішного оволодіння професійно значущими здібностями: прикладними вміннями та навичками, підвищенню стійкості організму до несприятливих впливів зовнішнього середовища, розумової і фізичної активності, що і визначає надалі досягнення майстерності в своїй професії і кар'єрне зростання фахівця [4].

Збереження і зміцнення здоров'я студентів в освітньому процесі вищого навчального закладу та їх здоров'язбережувальна діяльність, вміння у практичній діяльності передати ці вміння учням, є визначальною основою всебічного і гармонійного розвитку особистості студента, його способу життя і життєвої позиції. Ретроспективний аналіз літератури і власні спостереження показують, що найбільш важливою причиною низької ефективності освітнього процесу в навчальних закладах є недостатня розробленість варіативного компоненту навчальних програм, покликаною враховувати професійний профіль вищого навчального закладу, місцеві, регіональні та національні умови і традиції розвитку. Цільова ж орієнтація, програмно-методичне й практичне забезпечення академічних занять, регламентованих базовим змістовним компонентом освіти, спрямовані в основному на вирішення поточних задач оптимізації статусу студента, що не створює умов для ефективної реалізації потенціалу засобів для здоров'язбережувальної діяльності молоді людини, його потреби до регулярних занять оздоровчої та рекреаційної спрямованості, розвитку професійно значущих кондицій і збереження рівня здоров'я. Це зумовлює необхідність вдосконалення педагогічної майстерності викладачів паралельно з установою у практику роботи сучасного програмно-методичного забезпечення навчального процесу [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Здоров'язбережувальна діяльність є визначальною основою всебічного і гармонійного розвитку особистості студента, його способу життя і життєвої позиції. Це зумовлює необхідність вдосконалення педагогічної майстерності викладачів паралельно із введенням у практику роботи сучасного програмно-методичного забезпечення навчального процесу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кучай А. В. Формирование информационной компетенции – одна из ведущих задач подготовки будущего учителя / А. В. Кучай // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. – Серия: «Педагогика и психология». – 2010. – № 1(1). – С. 23–25.

2. Зысманов Б. М. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи как доступного и эффективного средства противодействия неблагоприятным воздействиям окружающей среды / Б. М. Зысманов // Проблемы региональной экологии. – 2006. – № 4. – С. 94–98.

3. Игнатова В. В. Педагогические стратегии в контексте профессионально-культурного становления личности студента вуза / В. В. Игнатова, О. А. Шушерина // Сибирский педагогический журнал. – 2004. – № 1. – С. 105–113.

4. Красноперова Н. А. Педагогическое обеспечение формирования здорового образа жизни / Н. А. Красноперова // Научно-теоретический журнал. – 2005. – № 6. – С. 32–38.

5. Лапшина С. В. Система організації здорового способу життя студентів гуманітарно-педагогічного інституту / С. В. Лапшина // Проблеми освіти. – 2006. – № 45. – С. 213–217.

6. Сало В. М. Роль навчальних закладів у формуванні здорового способу життя молоді / В. М. Сало // Проблеми освіти. – 2006. – № 45. – С. 217–222.

REFERENCES

1. Kuchay, A. V. (2010). *Formirovaniye informatsionnoy kompetentsii – odna iz vedushchikh zadach podgotovki budushchego uchitelya*. [Formation of information competence – one of the leading tasks of preparing the future teacher]. Tol'yatti.

2. Zysmanov, B. M. (2006). *Formirovaniye zdorovogo obraza zhizni studencheskoy molodezhi kak dostupnogo i effektivnogo sredstva protivodeystviya neblagopriyatnym vozdeystviyam okruzhayushchey sredy*. [Forming a healthy lifestyle of student youth as an affordable and effective means of counteracting adverse environmental effects]. Moscow.

3. Ignatova, V. V. (2004). *Pedagogicheskiye strategii v kontekste professional'no-kul'turnogo*

stanovleniya lichnosti studenta vuza. [Pedagogical strategies in the context of vocational and cultural development of the personality of the student of the university]. Tumen.

4. Krasnoperova, N. A. (2005). *Pedagogicheskoye obezpecheniye formirovaniya zdorovogo obraza zhizni*. [Pedagogical zabezpechenie of formation of a healthy way of life]. Moscow.

5. Lapshina S.V. (2006). *Sistema organizatsii zdorovogo sposobu zhittya studentiv humanitarno-pedagogichnogo institutu*. [System of Organizing a Healthy Method of Studying Students at a Humanist-Pedagogical Institute]. Kyiv.

6. Salo, V. M. (2006). *Rol' navchal'nikh zakladiv u formuvanni zdorovogo sposobu zhittya molodi*. [The role of naval mortgages in the form of a healthy method of living young]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

БІДА Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

ОРОС Ільдіко Імрїївна – доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

БЖЕЖІНЬСКА Рената – доктор наук, директор інституту педагогіки Куявської вищої школи у Влоцлавку, Польща.

Наукові інтереси: підготовка науково-педагогічних кадрів в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BIDA Olena Anatoliivna – Doctor Ped. Sciences, Professor of the department of primary education of Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkassy.

OROS Ildiko Imriivna – Doctor of Philosophy, Rector of the Ferenc Rakocchi II Transcarpathian Hungarian Institute.

BRZEZIŃSKA Renata – Doctor, Director of Pedagogical Institute of Cuiavian University in Włocławek, Poland.

Circle of scientific interests: training of scientific and pedagogical personnel in Ukraine.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул